

საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია

სავარაუდოდ კოლიჯიური მოტივაციის მქონე
სისხლის სამართლის და ადმინისტრაციულ
სამართალდარღვევათა საქმეები

სამართლებრივი ანალიზი

მოკლე მიმოხილვა

**სავარაუდოდ პოლიტიკური
მოტივაციის მქონე სისხლის
სამართლის და ადვინისტრაციულ
სამართალდარღვევათა საქმეები**

სამართლებრივი ანალიზი

**თბილისი
2011**

კვლევა დაფინანსებულია საქართველოში ნიდერლანდების სამეფოს საელჩოს მიერ. კვლევის შინაარსზე პასუხისმგებელია საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია და არ შეიძლება აღქმულ იქნეს, როგორც დონორის ოფიციალური პოზიცია.

Kingdom of the Netherlands

**ავტორები: ეკატერინა ფოფხაძე
ეკატერინა ხუციშვილი**

რედაქტორი: ხათუნა ყვირაღაშვილი

ტექ. რედაქტორი: ირაკლი სვანიძე

**გამოცემაზე პასუხისმგებელი: ეკატერინა ფოფხაძე
თამარ ხილაშაილი
თამარ ჩუგოშვილი**

აინყო და დაკაბადონდა
საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციაში.
ჯ. კახიძის ქ.15 თბილისი 0102 საქართველო
(+995 32) 95 23 53, 93 61 01
ტირაჟი: 500 ც.

აკრძალულია აქ მოყვანილი მასალების გადაბეჭდვა, გამრავლება
ან გავრცელება კომერციული მიზნით, ასოციაციის წერილობითი
ნებართვის გარეშე

© 2011, საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია

შესავალი

წინამდებარე კვლევა წარმოადგენს სავარაუდოდ პოლიტიკური მოტივაციის მქონე სისხლის სამართლის და ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა საქმეების სამართლებრივ ანალიზს. კვლევის მიზანია კონკრეტული საქმის შესწავლა და იმის დადგენა, თუ რა მოცულობით შეეძლო გავლენის მოხდენა პოლიტიკურ მოტივს წინასწარ გამოძიებასა და სასამართლო განხილვაზე. აღნიშნული განხორციელდა იმის შეფასებით, იყო თუ არა დაცული შესაბამისი საპროცესო და მატერიალური სამართლებრივი ნორმები.

წინამდებარე კვლევაში განხილულია ძირითადად 2009 წლის გაზაფხულზე საპროტესტო აქციების მიმდინარეობისას და შემდგომ პერიოდში დაკავებულ/დაპატიმრებულ პირთა საქმეების სამართლებრივი ანალიზი. აღნიშნული კვლევის განხორციელების აუცილებლობა, ჩვენს პარტნიორ ორგანიზაციებთან ერთად, სწორედ მას შემდეგ დავინახეთ, რაც საზოგადოებასა და საერთაშორისო წრეებში¹ აქტიურად დაიწყო საუბარი საქართველოში პოლიტიკური პატიმრების არსებობის შესახებ. საქმეების შერჩევისას გათვალისწინებულ იქნა საზოგადოების განსაკუთრებული ინტერესი კონკრეტული საქმის მიმართ, ასევე, სისხლისსამართლებრივი დევნის თუ ადმინისტრაციულ სამართლებრივი პასუხისმგებლობის შესაძლო პოლიტიკური მოტივი.

კვლევისათვის შეირჩა 24 საქმე, აქედან – 6 ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის და 18 სისხლის სამართლის საქმე.² საქმეების შერჩევისას გათვალისწინებულ იქნა რეგიონული

¹ After the Rose, the Throns: Political Prisoners in Post-Revolutionary Georgia, fidh Publication, 7th August, 2009, http://www.fidh.org/IMG/article_PDF/article_a6870.pdf last accessed on 25 September, 2010. ადამიანის უფლებების მდგომარეობა საქართველოში, 2007 წლის II ნახევარი, 2008 წლის I და II ნახევარი - საქართველოს სახალხო დამცველი. სხვადასხვა პოლიტიკური პარტიის მიერ წარმოდგენილი პოლიტიკური პატიმრების სია.

² საქმეების უმრავლესობა წარმოადგენს დასრულებულ საქმეებს, რომლებზეც უკვე დამდგარია კანონიერ ძალაში შესული განაჩენი.

პრინციპიც.³ თერთმეტ სისხლის სამართლის საქმეში ძირითად ბრალდებას ცეცხლსასროლი იარაღისა და ნარკოტიკული საშუალებების უკანონო ფლობა წარმოადგენს, ვინაიდან სწორედ აღნიშნულ პერიოდში იმატა მოცემული ბრალდებით საპროტესტო აქციებში მონაწილე პირთა და ოპოზიციის აქტივისტების დაკავების ფაქტებმა. დანარჩენი საქმეები კვლევისათვის საინტერესო აღმოჩნდა თავად დაკავებულის ცნობადობის ან მისი პარტიულობის, ასევე დაკავებულის უახლოესი გარემოცვის პოლიტიკური აქტივობის გამო. ყველა ზემოაღნიშნული სისხლის სამართლის საქმე განხილულია 1998 წლის სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მიხედვით, რომელიც მოქმედებდა 2010 წლამდე.

დანაშაულთა ჯგუფები

შესწავლილი საქმეები შეიძლება დაიყოს ქვემოთ მოცემული კატეგორიების მიხედვით:

1. ნარკოტიკებსა და იარაღთან დაკავშირებული დანაშაული

ორგანიზაციის მიერ შესწავლილ იქნა 11 საქმე, რომლებშიც პირთა მსჯავრდება მოხდა (ან ჯერ კიდევ მიმდინარეობს სისხლისსამართლებრივი დევნა) ცეცხლსასროლი იარაღის ან ნარკოტიკული საშუალებების უკანონო შექმნა/შენახვისა ან მისი გადაზიდვა/გადაგზავნა/ტარებისთვის. განხილული კონკრეტული საქმეების ინდივიდუალობის მიუხედავად, ყველა საქმეში იკვეთება საერთო ტენდენციები:

გამოძიების დაწყების საფუძველს წარმოადგენს ოპერატიული ინფორმაცია, რომელიც გადამონშებას არ ექვემდებარება. აღნიშნულს მოჰყვება საპროცესო იძულების ღონისძიება (ჩხრეკა) და შემდგომ, ამის საფუძველზე, დაკავება. თუმცა, შეინიშნება სხვაგვარი რიგითობაც, კერძოდ: პირის დაკავება სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე და მხოლოდ ამის შემდ-

³ შესწავლილ იქნა საქმეები შემდეგი რეგიონებიდან: თბილისი, შიდა ქართლი, ქვემო ქართლი, სამეგრელო, სვანეთი, კახეთი, გურია.

გომ მისი ჩხრეკა. აღნიშნული პირდაპირ ეწინააღმდეგება კონსტიტუციას და სისხლის სამართლის კანონმდებლობას.

ყველა საქმეში საგამოძიებო მოქმედება – ჩხრეკა – ჩატარდა გადაუდებელი აუცილებლობის რეჟიმში, დასაბუთების გარეშე. ხოლო უშუალოდ ჩხრეკის დროს დამსწრის მონვევის კანონით გარანტირებული უფლება უსაფუძვლოდ შეიზღუდა.

გამოძიების ეტაპზე არც ერთ საქმეში, ერთის გარდა, არ არის ჩატარებული დანაშაულის საგნის (იარაღის, ნარკოტიკის) ექსპერტიზა სავარაუდო კუთვნილების დასადგენად.⁴

ზემოაღნიშნულის მსგავსად, სასამართლო პროცესზეც არც ერთ საქმეში, ერთის გარდა, არ არის გამოკვლეული ნივთიერი მტკიცებულებები,⁵ რაც ეწინააღმდეგება სასამართლო განხილვის ზეპირობის შიდა და საერთაშორისო აქტებით გარანტირებულ პრინციპს.

ცეცხლსასროლ იარაღთან დაკავშირებულ დანაშაულთა უმრავლესობაში პირები ცნობილ იქნენ დამნაშავედ იარაღის შეძენისთვისაც, მიუხედავად იმისა, რომ საბრალდებო დასკვნაში, ისევე როგორც გამამტყუნებელ განაჩენში, ბრალის ფორმულირება მოიცავს განსასჯელთა მიერ ცეცხლსასროლი იარაღის შეძენას დაუდგენელ დროსა და ვითარებაში, ე.ი. სახეზეა პირის მსჯავრდება ყოველგვარი მტკიცებულების გარეშე.

II. დანაშაულის კვალიფიკაციასთან დაკავშირებული საქმეები

გამოიკვეთა 6 სისხლის სამართლის საქმე, სადაც კონკრეტული მუხლით ქმედების კვალიფიკაცია სერიოზული კითხვის ნიშნის ქვეშ დგება.

სასამართლომ არ იმსჯელა იმ აუცილებელ გარემოებებზე, რომელთა დადგენა იმპერატიულად ევალუბოდა კონკრეტული მუხლებით ქმედებათა კვალიფიკაციის დროს: განზრახვა, მო-

⁴ ცინცადის მიმართ არსებული სისხლის სამართლის საქმის გარდა.

⁵ გოჩა ჯიქიას მიმართ არსებული სისხლის სამართლის საქმის გარდა.

ტივი, მიზანი. გამოიკვეთა ქმედების უფრო მკაცრი მუხლით კვალიფიკაცია, ვიდრე ამ ქმედებისათვის იყო კანონით განსაზღვრული და, ასევე, ტენდენცია, რომ სამოქალაქო დელიქტისაგან მკვეთრად არ გაიმიჯნა სისხლისსამართლებრივად დასჯადი ქმედება.

III. ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის საქმეები

კვლევაში განხილულია 2009 წლის საპროტესტო აქციის დროს პოლიციის მიერ წვრილმანი ხულიგნობის და სამართალდამცავი ორგანოების მუშაკების კანონიერი მოთხოვნისადმი ბოროტი დაუმორჩილებლობისთვის 30 დღით ადმინისტრაციული წესით დაპატიმრებულ პირთა საქმეები. აღნიშნული საქმეების სამართლებრივი ანალიზი ცხადყოფს, რომ სასამართლოს მიერ რეალურად არ იქნა გამოკვლეული, თუ რაში გამოიხატა წვრილმანი ხულიგნობა ან მოთხოვნისადმი ბოროტი დაუმორჩილებლობა. სასამართლო დაეყრდნო მხოლოდ პოლიციელთა ახსნა-განმარტებებს და არ დაასაბუთა, თუ რატომ არ გაიზიარა დაკავებულთა ჩვენებები.

საერთო ტენდენციები

ჩვენ მიერ შესწავლილი თითქმის ყველა საქმის მიმართ გამოიკვეთა საერთო ტენდენციები: დაცვის მხარის შუამდგომლობათა უსაფუძვლო და სერიული დაუკმაყოფილებლობა; სისხლისსამართლებრივი დევნისა და წინასწარი გამოძიების არაგონივრული გაჭიანჭურება, სამართალდამცავების მიერ პირზე ზემოქმედების მიზნით; სასჯელის არაპროპორციულობა და დაუსაბუთებლობა – სასამართლოს ლმობიერება ზოგიერთი დანაშაულის მიმართ დასაბუთების გარეშე.

დასკვნა

კვლევაში განხილული საქმეების სამართლებრივმა ანალიზმა გამოავლინა სერიოზული ხარვეზები სისხლის სამართლის მართლმსაჯულების განხორციელებისას იმ პირთა მიმართ, რომლებიც, საკუთარი ან უახლოესი გარემოცვის პოლიტიკური საქმიანობის ან საზოგადოებრივი აქტივობის გამო, ხელისუფლების შესაძლო ოპონენტებად შეიძლება ჩაითვალოს. აღნიშნულს ხელს უწყობს როგორც საკანონმდებლო ხარვეზები, ასევე საპროცესო კანონმდებლობის არასწორი განმარტება და დადგენილი მავნე პრაქტიკა. განხილულ საქმეებში ნებისმიერი ეჭვი, გამონვეული საკანონმდებლო ხარვეზით ან საკმარის მტკიცებულებათა არარსებობით, როგორც წესი, განმარტებულია დაკავებულის, ბრალდებულის ან განსასჯელის წინააღმდეგ. საგამოძიებო ორგანოების თვითნებობას სათანადო კონტროლს ვერ უწევს და ბრალდების პოზიციას ყოველგვარი განსჯის გარეშე იზიარებს სასამართლო ხელისუფლება, რომლის როლი მართლმსაჯულების განხორციელების პროცესში უკიდურესად შემცირებულია.⁶

⁶ ერთადერთ გამონაკლისს წარმოადგენდა ზურიკო (მამუკა) ჩხვიმიანის საქმე, სადაც დევნა შეწყდა სასამართლოს მიერ 2009 წელს, მას შემდეგ, რაც პროკურატურამ მოხსნა ბრალდება.

I. ცეცხლსასროლი იარაღის ან ნარკოტიკული საშუალებების უკანონო ფლობასთან დაკავშირებული საქმეების ანალიზი

საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის მიერ შესწავლილ იქნა 11 საქმე, რომლებშიც პირთა მსჯავრდება მოხდა (ან ჯერ კიდევ მიმდინარეობს სისხლისსამართლებრივი დევნა) ცეცხლსასროლი იარაღის ან ნარკოტიკული საშუალებების უკანონო შექმნა/შენახვისა ან მისი გადაზიდვა/გადაგზავნა/ტარებისთვის. განხილული კონკრეტული საქმეების ინდივიდუალობის მიუხედავად, ყველა საქმეში იკვეთება საერთო ტენდენციები.

ოპერატიული ინფორმაცია, როგორც ჩხრეკისა და დაკავების საფუძველი

თითქმის ყველა საქმეში საგამოძიებო მოქმედების (ჩხრეკის) საფუძველია ოპერატიული ინფორმაცია. კერძოდ, ყველა საქმეში დევს პატაკი, რომელიც თვისობრივად წარმოადგენს პოლიციის თანამშრომლის წერილობით განცხადებას. პატაკში, როგორ წესი, მითითებულია, რომ პოლიციელს აქვს ოპერატიული ინფორმაცია სავარაუდოდ დანაშაულებრივი ქმედების ჩადენის შესახებ. ამ წერილობითი განცხადების საფუძველზე, ივსება ფორმა №1, რაც ოფიციალურად ადასტურებს წინასწარი გამოძიების დაწყებას. ამის შემდეგ ტარდება ჩხრეკა.

1998 წლის სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსი (შემდგომში „საპროცესო კოდექსი“) ჩხრეკის ჩატარებამდე მოითხოვდა მტკიცებულებების არსებობას, რომლებიც იძლეოდა ვარაუდის შესაძლებლობას, რომ ესა თუ ის აკრძალული ნივთი პირთან ინახებოდა.⁷ საპროცესო კოდექსის მიხედვით, ოპერატიული ინფორმაცია თავისთავად არ წარმოადგენს მტკიცებულებას.⁸ შესაბამისად, გამოდის, რომ მხოლოდ პა-

⁷ ახალი სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის თანახმად, რომელიც ძალაში 2010 წლის 1 ოქტომბერს შევიდა, ჩხრეკა შეიძლება ჩატარდეს მხოლოდ დასაბუთებული ვარაუდის საფუძველზე.

⁸ სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 110 მუხლი.

ტაკის საფუძველზე ჩხრეკის ჩატარება დაუშვებელია. პატაკის გარდა, აღნიშნულ საქმეებში ჩხრეკის ჩატარებამდე არანაირი მტკიცებულება არ დევს, რომელიც შექმნიდა ვარაუდს, რომ კონკრეტულ პირს გააჩნდა იარაღი ან ნარკოტიკული საშუალება. შესაბამისად, იმის გადამოწმება, თუ რა ინფორმაციის საფუძველზე განხორციელდა ჩხრეკა და რეალურად არსებობდა თუ არა რაიმე ოპერატიული ინფორმაცია, შეუძლებელია. აღნიშნული გარემოებები თვითნებობის საფუძველს ქმნის – ასეთი პრაქტიკა ხელ-ფეხს უხსნის სამართალდამცავებს, შექმნან პატაკი; დამსწრის მონვევის გარეშე, გადაუდებელი აუცილებლობის რეჟიმში გაჩხრიკონ პირი და აკრძალული ნივთი ამოუღონ. ასეთ შემთხვევებში, პრაქტიკულად შეუძლებელია იმის დადგენა, რეალურად ჰქონდა თუ არა პირს აკრძალული ნივთი ჩხრეკამდე.

ჩვენ მიერ შესწავლილი საქმეებიდან, მხოლოდ ორ საქმეზე მოხდა ჯერ პირის დაკავება და შემდეგ ჩხრეკა. საპროცესო კანონმდებლობის თანახმად, ასეთ შემთხვევაში, აუცილებლად უნდა არსებობდეს საპროცესო კოდექსის 142-ე მუხლის პირველი ნაწილით⁹ გათვალისწინებული დაკავების რომელიმე საფუძველი, რომელთა ჩამონათვალშიც არ არის ოპერატიული ინფორმაციის საფუძველზე დაკავება. სამართალდამცავების განმარტებით, დაკავება განხორციელდა დანაშაულზე წასწრების საფუძველზე, თუმცა, ზემოაღნიშნული ორი საქმის შესწავლის შედეგად აღმოჩნდა, რომ ასეთი კანონისმიერი საფუძველი დაკავების დროს არ არსებობდა. შესაბამისად,

⁹ საპროცესო კოდექსის 142-ე მუხლის I ნაწილის თანახმად, ეს გარემოებებია:

1. პირს წაასწრეს დანაშაულის ჩადენისას ან ჩადენისთანავე;
2. თვითმხილველები, მათ შორის, დაზარალებულებიც, პირდაპირ უთითებენ ამ პირზე, როგორც დანაშაულის ჩამდენზე;
3. პირზე, მასთან ან მის ტანსაცმელზე აღმოჩნდება ჩადენილი დანაშაულის აშკარა კვალი;
4. პირი მიიძალა დანაშაულის ჩადენის შემდეგ, მაგრამ შემდგომ იგი ამოიცინო დაზარალებულმა;
5. პირის მიმართ გამოტანილია განჩინება (დადგენილება) ძებნის წარმოების შესახებ;
6. პირი შესაძლოა მიიძალოს.

გაურკვეველია, რა წარმოადგენდა დაკავების საფუძველს ხსენებულ საქმეებში.

გადაუდებელი აუცილებლობით ჩატარებული ჩხრეკის დასაბუთება

ჩხრეკის ჩასატარებლად აუცილებელია სასამართლოს ნებართვა. გამონაკლის შემთხვევებში, როდესაც ჩხრეკა ხდება გადაუდებელი აუცილებლობის რეჟიმში, შესაძლებელია იგი ჩატარდეს სასამართლო ნებართვის გარეშე, თუმცა, ამის შემდეგ უნდა დაკანონდეს მოსამართლის მიერ. საპროცესო კანონმდებლობის თანახმად,¹⁰ გადაუდებელი აუცილებლობის არსებობა უნდა დასაბუთდეს. დასაბუთებაში იგულისხმება კონკრეტული ფაქტებისა და გარემოებების მითითება, რომლებმაც აუცილებელი გახადა გადაუდებელ რეჟიმში მოქმედება. ჩვენ მიერ შესწავლილ ყველა საქმეში ჩხრეკა ჩატარდა გადაუდებელი აუცილებლობის რეჟიმში და, შესაბამისად, მოსამართლის წინასწარი თანხმობის გარეშე. თუმცა, არც ერთ საქმეში არ არის დასაბუთებული, კონკრეტული ფაქტობრივი გარემოებების მითითებით, რატომ გახდა აუცილებელი ჩხრეკის ჩატარება აღნიშნული წესით.

დამსწრის მონევა ჩხრეკის ჩატარებისას

საპროცესო კოდექსის თანახმად, დამსწრე მოიწვევა ჩხრეკის, ამოღების ან შემთხვევის ადგილის დათვალიერების ჩატარების ფაქტის, მიმდინარეობის და შედეგების დასადასტურებლად. დამსწრე წარმოადგენს დამცავ მექანიზმს თვითნებობის თავიდან ასაცილებლად. დამსწრის მონევის შემდეგ მისი მონაწილეობა სავალდებულოა საგამოძიებო მოქმედებებში. მონაწილეობაში იგულისხმება ჩხრეკის მიმდინარეობის სრული პროცესის დაკვირვება ისე, რომ ვიზუალურად აღქმადი იყოს ჩხრეკის ჩამატარებელი პირის საქმიანობა.

¹⁰ სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მე-13 მუხლის მე-2 პუნქტი და 290-ე მუხლის მე-2 და მე-4 პუნქტები.

ჩვენ მიერ შესწავლილ საქმეებში მხოლოდ ოთხ შემთხვევაში განემარტა გასაჩხრეკ პირს დამსწრის მონვევის უფლება.¹¹ ოთხივე შემთხვევაში, აღნიშნული უფლება გამოყენებულ იქნა გასაჩხრეკი პირების მიერ. არც ერთ საქმეში დამსწრეს არ მიეცა დაკვირვების სრულყოფილად განხორციელების შესაძლებლობა. აქედან ორ საქმეში დამსწრე არ ადასტურებს იარაღის ამოღების ფაქტს.

საქმეთა უმრავლესობაში პოლიციის თანამშრომლები აღნიშნავენ, რომ გასაჩხრეკ პირს განუმარტეს დამსწრის მონვევის უფლება, თუმცა, მათ ამ უფლებით არ ისარგებლეს. საპირისპიროს ამტკიცებენ თავად გასაჩხრეკი პირები: მათი განმარტებით, პოლიციის თანამშრომლებს არ განუმარტავთ, რომ ჰქონდათ დამსწრის მონვევის უფლება და შესაძლებლობა.

შესწავლილ საქმეებში ნათელია დამსწრის ინსტიტუტის ნიველირების ტენდენცია. შესაბამისად, აღნიშნული საქმეების უმეტესობაში მხოლოდ პოლიციის თანამშრომლები, ანუ ჩხრეკის ჩამტარებელი პირები ადასტურებენ იარაღის ან ნარკოტიკის ამოღების ფაქტებს.

ექსპერტიზის ჩატარებლობა

განსახილველ საქმეებში არც ერთი პირი არ აღიარებს დანაშაულს და არ ადასტურებს ამოღებული ნივთის მისადმი კუთვნილებას. ამ ფონზე აქტუალობას იძენს ამოღებული ნივთისათვის დაქტილოსკოპიური ექსპერტიზის ჩატარების საკითხი, რათა დადგინდეს თითის ანაბეჭდების არსებობა ნივთზე და, შესაბამისად, პირისადმი ნივთის კუთვნილების ფაქტი. ჩვენ

¹¹ ცალკე აღნიშვნის ღირსია მ. შენგელიას საქმე, რომლის მიხედვით, ჩხრეკა ჩატარდა როგორც შენგელიას ბინაში, ასევე საცხოვრებელ სახლში. ბინაში ჩხრეკისას დამსწრე არ ყოფილა მონვეული, თუმცა, საცხოვრებელი სახლის ჩხრეკისას, საქმის მასალებით ირკვევა, რომ დამსწრეები იყვნენ მონვეულები. საქმის მასალების სრულყოფილად გაცნობის შესაძლებლობა არ მოგვეცა, რადგანაც დაცვის მხარემ ვერ წარმოადგინა სრულყოფილი მასალები, ამიტომ ვერ ვიმსჯელებთ ამ საქმეში დამსწრეების მიერ ჩხრეკის დაკვირვების პროცესზე.

მიერ განხილულ საქმეებში, ერთი გამონაკლისის გარდა,¹² გამოძიების ინიციატივით აღნიშნული ექსპერტიზა არ ჩატარებულა.

აღსანიშნავია, რომ მაშინ, როდესაც ყველა ამოღებულ იარაღს უტარდებოდა ბალისტიკური ექსპერტიზა მათი ვარგისიანობის დადგენის მიზნით, გამოძიება არ სვამდა დაქტილოსკოპიური ექსპერტიზის ჩატარების საკითხს. პირდაპირ მოთხოვნას ამ სახის ექსპერტიზის ჩატარების თაობაზე საქართველოს კანონმდებლობა არ ითვალისწინებს. თუმცა, ვინაიდან გამოძიებას ევალება საქმის ობიექტური გამოძიება და მტკიცების ტვირთიც მასვე აკისრია, ამასთან, როდესაც მხარე სადავოდ ხდის იარაღის ან ნარკოტიკის კუთვნილების ფაქტს – გამოძიების მწარმოებელი ორგანო, საქმის სრულყოფილად და ობიექტურად გამოძიების ვალდებულებიდან გამომდინარე, მოვალეა ჩაატაროს დაქტილოსკოპიური ექსპერტიზა და დაადგინოს ამოღებულ ნივთზე თითის ანაბეჭდების არსებობა.

ეს საკითხი განსაკუთრებულ აქტუალობას იძენს მაშინ, როდესაც აკრძალული ნივთის ამოღება ხდება საცხოვრებელი სახლის ან მანქანის ჩხრეკის დროს და, იმავდროულად, სახლში სხვა სრულწლოვანი წევრებიც ცხოვრობენ, ან მანქანაში სხვა პირებიც იმყოფებიან. ამ დროს მნიშვნელოვანია, გამოირიცხოს ყოველგვარი ეჭვი და დადგინდეს კონკრეტული პირისადმი აკრძალული ნივთის კუთვნილების ფაქტი.

სასამართლო პროცესზე მტკიცებულების გამოკვლევის სავალდებულობა

ჩვენ მიერ შესწავლილ საქმეთა უმრავლესობაში პირის სისხლისსამართლებრივი მსჯავრდება მოხდა ისე, რომ ამოღებულ იარაღი არ იქნა გამოკვლეული სასამართლო პროცესზე, ანუ სასამართლომ ისე ცნო პირი დამნაშავედ, რომ ამოღებულ იარაღს სავალდებულოა დათვალიერებით არც კი დაინტერესებულა.

¹² იხ. ცინცაძის საქმე.

საპროცესო კოდექსის 475-ე მუხლის მიხედვით, ყველა მტკიცებულება უნდა იყოს სასამართლოზე წარდგენილი და გამოკვლეული. მტკიცებულების ერთ-ერთი სახე არის ნივთმტკიცება. საპროცესო კოდექსის 485-ე მუხლის მიხედვით, გამოძიებისას სასამართლო ახდენს ნივთიერ მტკიცებულებათა დათვალიერებას. თუკი ნივთიერი მტკიცებულების გამოკვლევა არ ხდება სასამართლოზე, მაშინ დაუშვებელია მისი სასამართლო კამათში მოშველიება ან განაჩენში მოხსენიება. საპროცესო კოდექსის 496-ე მუხლის მიხედვით, განაჩენი უნდა იყოს დასაბუთებული, რაც გულისხმობს, რომ იგი მხოლოდ გამოკვლეულ მტკიცებულებებს უნდა ეყრდნობოდეს.

მაგალითად, ვლადიმერ ვახანიას საქმეში თავად დაცვის მხარე აყენებდა მოთხოვნას ამოღებული ცეცხლსასროლი იარაღის პროცესზე წარმოდგენისა და გამოკვლევის შესახებ, რაც არც პირველი ინსტანციის და არც სააპელაციო სასამართლოების მიერ არ დაკმაყოფილდა.

სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობა იარაღის ან ნარკოტიკის შექმნისთვის

იარაღის ან ნარკოტიკის შექმნისთვის სისხლისსამართლებრივი პასუხისმგებლობისთვის აუცილებელია დადგინდეს შექმნის ზუსტი დრო და თარიღი. ჩვენ მიერ განხილულ საქმეთა უმრავლესობაში ცეცხლსასროლი იარაღის ან ნარკოტიკული საშუალების შექმნისთვის პირის მსჯავრდება ხდება ისე, რომ შექმნის დრო და ვითარება არ დგინდება, ხოლო საქმის მასალებში აღნიშნულია, რომ შექმნა მოხდა „დაუდგენელ დროსა და ვითარებაში“. ტერმინი „დაუდგენელ დროსა და ვითარებაში“ შესაძლებელია გამოვიყენოთ იმ შემთხვევაში, როდესაც პირის მსჯავრდება ხდება შენახვისთვის, გასაღებისთვის ან სხვა შემთხვევებში. რაც შეეხება იარაღის (ნარკოტიკების) შექმნას, ამ შემთხვევაში, აუცილებელია ქმედების განხორციელების დროის განსაზღვრა.

როდესაც გამოძიებისთვის შეუძლებელი ხდება ცეცხლსას-

როლი იარაღის შექმნის ფაქტის ზუსტად განსაზღვრა, ამ შემთხვევაში, მინიმუმ ვერ აღმოიფხვრება ეჭვი იმასთან დაკავშირებით, რომ:

- გასულია სისხლისსამართლებრივი ხანდაზმულობის ვადა; ან
- სახეზეა მართლწინააღმდეგობის ან ბრალის გამომრიცხველი გარემოებები.

იქიდან გამომდინარე, რომ სისხლისსამართლებრივი ხანდაზმულობის ვადის გასვლის შემდეგ პირის გასამართლება წარმოადგენს საქართველოს კონსტიტუციის 42-ე მუხლის მე-5 პუნქტის დარღვევას, ნებისმიერ შემთხვევაში, აუცილებელია ხანდაზმულობის ვადის გაუსვლელობის დასაბუთება.

თუკი კონკრეტულად არ არის განსაზღვრული ზემოაღნიშნული ელემენტები, მაშინ ირღვევა ყველა ეჭვის ბრალდებულის სასარგებლოდ გადაწყვეტის პრინციპი.

II. სავარაუდოდ პოლიტიკური მოტივაციის მქონე სისხლის სამართლის საქმეების ანალიზი, სადაც არ ფიგურირებს ნარკოტიკები და ცეცხლსასროლი იარაღის უკანონო შექმნა/შენახვა

საქმეებში, სადაც არ ფიგურირებს ნარკოტიკები და ცეცხლსასროლი იარაღის უკანონო შექმნა/შენახვა, მაგრამ რომლებიც კვლევისათვის საინტერესო აღმოჩნდა თავად დაკავებულის პოლიტიკური პარტიისადმი კუთვნილების ან დაკავებულის უახლოესი გარემოცვის პოლიტიკური აქტივობის გამო, ტენდენციის სახით შეინიშნება ქმედების არასწორი კვალიფიკაცია. ეს, ერთი მხრივ, გამოიხატება ბრალდებულის მდგომარეობის დამძიმებაში (უფრო მკაცრი მუხლით კვალიფიკაცია) და, მეორე მხრივ, განხორციელებული ქმედების სისხლისსამართლებრივად არასწორ კვალიფიკაციაში. მაგალითის სახით, მოკლედ მიმოვიხილავთ რამდენიმე საქმეს.

ქმედების კვალიფიკაცია:

I. შალვა გოგინაშვილის მსჯავრდება მოხდა სისხლის სამართლის კოდექსის მე-19-109-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით გათვალისწინებული დანაშაულისათვის (განზრახ მკვლელობის მცდელობა მსხვერპლის სამსახურებრივ საქმიანობასთან დაკავშირებით).

2009 წლის გაზაფხულზე რუსთაველის გამზირზე მიმდინარე საპროტესტო აქციის დროს, მომიტინგეებსა და პოლიციის თანამშრომლებს შორის ნაშთი ნარკოტიკული ნივთების შედეგად, ორი პოლიციელი დაიჭრა. ერთ-ერთი პოლიციელის დაჭრა ბრალად დაედო შ. გოგინაშვილს.

საქმის შესწავლის შემდეგ გამოირკვა, რომ საქმის მასალებით ვერ დასტურდება შ. გოგინაშვილის ქმედების დამამძიმებელ გარემოებებში მკვლელობის მცდელობად კვალიფიკაციის კანონიერება. საქმის ფაქტობრივი გარემოებების ანალიზის საფუძველზე შეიძლება დავასკვნათ – ეჭვი იმის თაობაზე, რომ

შ. გოგინაშვილის ქმედება უფრო მსუბუქი მუხლით (ჯანმრთელობის წინააღმდეგ მიმართული დანაშაულის ერთ-ერთი მუხლი) გათვალისწინებულ შემადგენლობას წარმოადგენს, არ აღმოფხვრილა. ამ საქმეში ეჭვს იწვევს არა მხოლოდ ექსპერტიზის დასკვნის კანონიერება და უტყუარობა, არამედ საქმეში არ არის სათანადოდ დადგენილი დანაშაულის სუბიექტური მხარის ნიშნები: განზრახვა და მოტივი. კერძოდ, რამდენად ჰქონდა ბრალდებულს განზრახული მსხვერპლის მოკვლა და რატომ შეიძლებოდა ჰქონოდა ეს განზრახვა. უფრო რთულადაა ვითარება დამამძიმებელ გარემოებასთან დაკავშირებით. კერძოდ, შ. გოგინაშვილს მსჯავრად დაედო მკვლელობის მცდელობა „მსხვერპლის საზოგადოებრივი მოვალეობის შესრულებასთან დაკავშირებით“. საქმის მასალების შესწავლის შედეგად დადგენილია, რომ არც დაზარალებულს და არც მის გვერდით მდგომ პირებს სამსახურებრივი ფორმა არ ეცვათ. ეჭვი იმისა, იყო თუ არა დაზარალებული პოლიციელი და ასრულებდა თუ არა საზოგადოებრივ მოვალეობას, არ აღმოფხვრილა. კერძოდ, საქმეში არ დევს დოკუმენტი, რომელიც დაადასტურებდა, რომ დაზარალებული იყო სამართალდამცავი უწყების თანამშრომელი. ამასთან, საქმის მასალებში აღნიშნულია, რომ დაზარალებული, მისივე განმარტებით, უმუშევარია. შესაბამისად, ეჭვს ბადებს შალვა გოგინაშვილის ქმედების სისხლისსამართლებრივი კვალიფიკაციის კანონიერება.

II. *ლევან გოგინაშვილს* მსჯავრი დაედო ჯანმრთელობის განზრახ მძიმე დაზიანებაში, ჩადენილი ხულიგნური ქვენაგრძნობით. აღნიშნული კვალიფიკაცია არ გამომდინარეობს საქმეზე შეკრებილი მტკიცებულებებიდან და იქმნება შთაბეჭდილება, რომ კვალიფიკაცია ხელოვნურად არის დამძიმებული. გამამტყუნებელი განაჩენის მიხედვით, ლევან გოგინაშვილმა სრულიად უმიზეზოდ, სიტყვიერი შეურაცხყოფა მიაყენა დავით ლეჟავას, რომელმაც მიყენებული შეურაცხყოფის გამო ხელი გაართყა ლ. გოგინაშვილს სახის არეში. იმავდროულად, ლ. გოგინაშვილმა, ხულიგნური ქვენაგრძნობით თანნაქონი დანით, დავით ლეჟავას მარცხენა საზარდულში ნაკვეთი ჭრილობა მიაყენა.

საბრალდებო დასკვნასა და განაჩენებში მითითებულია, რომ ლ. გოგიჩაიშვილმა დაზარალებულს უმიზეზოდ დაარტყა დანა. პროცესის მწარმოებელი ორგანოს წინაშე დავით ლეჟავას (დაზარალებული) მიერ მიცემული ჩვენების სამართლებრივი შეფასება გამორიცხავს ხულიგნური ქვენაგრძნობის არსებობას. დაზარალებულის განმარტებით, გოგიჩაიშვილმა დანა მას შემდეგ დაარტყა, რაც დაზარალებულმა ლ. გოგიჩაიშვილის უახლოეს მეგობარს სიტყვიერი შეურაცხყოფა მიაყენა. უფრო მეტიც, სასამართლო გამოძიებით დასტურდება, რომ საქმეზე დაზარალებულად ცნობილმა დავით ლეჟავამ პირველმა გაარტყა გოგიჩაიშვილს სახის არეში, ე.ი. სახეზე იყო პირადი მოტივი, ეს უკანასკნელი კი, სამართლებრივად, გამორიცხავს ხულიგნურ ქვენაგრძნობას.

III. სერგო ბესელია მსჯავრდებულ იქნა ხულიგნობისთვის. ამ დანაშაულის ობიექტური შემადგენლობა გულისხმობს ქმედებას, რომელიც ჩადენილია ძალადობით ან ძალადობის მუქარით. ობიექტური შემადგენლობის ერთ-ერთი ნიშანია ასევე შედეგი, ანუ საზოგადოებრივი წესრიგის უხეში დარღვევა. ამ ქმედების მაკვალიფიცირებელ გარემოებას მიეკუთვნება აგრეთვე საზოგადოებისადმი აშკარა უპატივცემლობა. შესაბამისად, ყოველგვარი პირადი მოტივით მიმდინარე ჩხუბი, კამათი და ხმამაღალი საუბარი, რომელიც შეიძლება მიმდინარეობდეს და უხეშადაც არღვევდეს საზოგადოებრივ წესრიგს, თუკი არ არის ჩადენილი საზოგადოებისადმი აშკარა უპატივცემლობით, არ იქნება ხულიგნობა. ამ დანაშაულის არსებობისთვის აუცილებელია სუბიექტური მხარეც, კერძოდ, საზოგადოებისადმი აშკარა უპატივცემლობის წინასწარი განზრახვა. სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, საზოგადოებრივი წესრიგის დარღვევა *a priori* არ უდრის საზოგადოებისადმი უპატივცემლობას. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს პრაქტიკის მიხედვით, მთავარია კონფლიქტის მოტივი, მიუხედავად ჩხუბის ადგილისა.¹³ ხულიგნობა გამოირიცხება, როდესაც პირად ნიადაგზე მიმდინარეობს კონფლიქტი, მიუხედავად ჩხუ-

¹³ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2007 წლის 28 თებერვლის განჩინება საქმეზე №210ა3.

ბის ადგილმდებარეობისა.¹⁴

სერგო ბესელიას ქმედების კვალიფიკაცია ხულიგნობად დაუსაბუთებელია, რადგან იგი რეალურად მოქმედებდა პირადი ინტერესიდან გამომდინარე და არა საზოგადოებისადმი უპატივცემლობის მიზნით. კერძოდ, ბესელია კონფლიქტის პირველ ეტაპზე ცდილობდა მხარეთა შერიგებას (დადასტურებულია მონმეების ჩვენებებით). იგი ჩხუბში ჩაერთო მხოლოდ მას შემდეგ, რაც მის დას შეაგინეს. აქ უკვე მას პირადი მოტივი ამოძრავებდა. შესაბამისად, სადავოა მისი ქმედების ხულიგნობად კვალიფიკაციის საკითხი.

IV. სადავოა, აგრეთვე, *მელორ ვაჩნაძის* ქმედების თაღლითობად კვალიფიკაციის საკითხი. საქმეში არსებული მტკიცებულებებით ვერ აღმოიფხვრა ეჭვი შემდეგ გარემოებებთან დაკავშირებით: ქმედება, რომლის ჩადენაშიც მელორ ვაჩნაძის მსჯავრდება მოხდა, სამოქალაქო პასუხისმგებლობას ითვალისწინებს თუ საქმე გვაქვს სისხლის სამართლის დანაშაულთან; ჰქონდა თუ არა მელორ ვაჩნაძის მხრიდან ადგილი მოტყუების ფაქტს სხვისი ნივთის დაუფლების მომენტში (თაღლითობის მაკვალიფიცირებელი გარემოება); იყო თუ არა მოტყუება ნივთის დაუფლების ხერხი; ან ჰქონდა თუ არა მას წინასწარ დაგეგმილი, რომ თანხის დაზარალებულისგან მიღების შემდგომ ავტომანქანას სხვას მიჰყიდდა, ანუ – მოტყუების წინასწარი განზრახვა. საქმეში არსებული არც ერთი მტკიცებულება არ მიუთითებს განზრახვის არსებობაზე. არც მოსამართლე მსჯელობს აღნიშნულ გარემოებებზე განაჩენში.

ამ საქმის კონტექსტში აღსანიშნავია სამართალდამცავი ორგანოების არაერთგვაროვანი მიდგომა და არსებული ბუნდოვანი პრაქტიკა საქმის სისხლისსამართლებრივ თუ სამოქალაქოსამართლებრივ ურთიერთობად კვალიფიკაციასთან დაკავშირებით. საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის იურიდიული დახმარების ცენტრში სისხლისსამართლებრივ სფეროში კონსულტაციის უმრავლესობა ეხება წი-

¹⁴ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სისხლის სამართლის საქმეთა პალატის 2010 წლის 7 მაისის განჩინება საქმეზე №109აპ-10.

ნასწარი გამოძიების არდანიებაზე საგამოძიებო ორგანოების გადაწყვეტილებათა გასაჩივრების წესების განმარტებას. ყველაზე ხშირად წინასწარი გამოძიების არდანიების საფუძველია ის, რომ სადავო საკითხი სამოქალაქო ურთიერთობის საგანია. კვლევაში განხილულია ასევე ორი სხვა მაგალითი. აღნიშნულ შემთხვევებში ურთიერთობა არ იქნა მიჩნეული სისხლისსამართლებრივად და, შესაბამისად, წინასწარი გამოძიება არ დანიება. აქედან გამომდინარე, ბუნდოვანია, რითი ხელმძღვანელობენ სამართალდამცავები ერთ შემთხვევაში ურთიერთობის სისხლისსამართლებრივი წესით კვალიფიკაციისა და, მეორე შემთხვევაში, სამოქალაქოსამართლებრივ ურთიერთობად კვალიფიკაციისას.

V. ცალკე აღნიშვნის ღირსია ვაჟა კაპანაძის საქმე. ვაჟა კაპანაძეს ბრალდება ედება იმას, რომ ინდ. მენარმის საქმიანობის შემომწებისას უნდა მოეხდინა იმპორტირებული საქონლის დაბეგვრა ინვოისით და არა საბაჟო დეკლარაციით.

საქმეში დევს ექსპერტიზის ორი ურთიერთგამომრიცხავი დასკვნა აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით. სასამართლოს მიერ არ დაკმაყოფილდა შუამდგომლობა კომპლექსური ექსპერტიზის ჩატარების თაობაზე, რათა ნათელი მოჰფენოდა ბუნდოვან საკითხს. საქმეში დევს ასევე შემოსავლების სამსახურის სათათბირო საბჭოს სხდომის ოქმი. აღნიშნულ სხდომაზე დადგინდა, რომ საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 93-ე მუხლით გათვალისწინებული საქონლის შექენის პირველად დოკუმენტად, რომელიც იძლევა ხარჯების გამოქვითვის საშუალებას, უნდა ჩაითვალოს ექსპორტიორის მიერ გამონერილი ინვოისი (რომელიც დადასტურებული იქნება ექსპორტიორისა და იმპორტიორის მიერ), ხოლო გამოსაქვით თანხებად ჩაითვლება ინვოისში დაფიქსირებული თანხები და არა საბაჟო დეკლარაციაში მოცემული საბაჟო ღირებულებები. ამასთან, აღსანიშნავია, რომ თავად ზემოხსენებული მუხლი არ უთითებს, თუ რომელი დოკუმენტი უნდა იყოს გამოყენებული ხარჯების გამოქვითვის საშუალებად: ინვოისი თუ საბაჟო დეკლარაცია. შემოსავლების სამსახურის სათათბირო საბჭომ დაადგინა,

რომ ამ მუხლის მიზნებისთვის ინვოისის გამოყენება უმჯობესი იქნებოდა. თავად საგადასახადო კოდექსი ოფიციალურ დოკუმენტთა ნუსხაში მოიხსენიებს საბაჟო დეკლარაციას და არა ინვოისს. შესაბამისად, გაურკვეველია კანონმდებლობით ცალსახად დაურეგულირებელ და პრაქტიკაში სადავო საკითხზე პირის სისხლისსამართლებრივი მსჯავრდება.

VI. ეჭვს იწვევს *ნელი ნავერიანის* სისხლის სამართლის საქმეში მის მიმართ ბრალად წაყენებული მუხლის კვალიფიკაციის მართებულობა. ნ. ნავერიანი ცნობილ იქნა დამნაშავედ გამოძალვაში (სისხლის სამართლის კოდექსის 181-ე მუხლი), რაც ნიშნავს სხვისი მოძრავი ნივთის გადაცემის მოთხოვნას ჯგუფურად და დიდი ოდენობით ქონების მიღების მიზნით, რასაც ერთვის დაზარალებულის მიმართ ძალადობის გამოყენების მუქარა.

საქმის ფაქტობრივი გარემოებების თანახმად, *ნელი ნავერიანი*-მა, თავისი ოჯახის წევრებთან ერთად, ინვესტორის წარმომადგენელს ფულადი თანხა მოსთხოვა თავისი ოჯახის მამაპაპისეულ საკუთრებად მიჩნეული მიწის ნაკვეთის სანაცვლოდ, რომელიც სახელმწიფომ ინვესტორზე გაასხვისა.

სისხლის სამართლის კოდექსის 181-ე მუხლით დადგენილი შემადგენლობა რომ იყოს სახეზე, ამისათვის აუცილებელია, არსებობდეს სუბიექტური მხარის ნიშანი: პირის მიერ აღქმა იმისა, რომ ეს ნივთი არის სხვისი. სუბიექტურ მხარესთან ერთად, აუცილებელია, არსებობდეს ასევე ობიექტური მხარის ნიშანიც: მუქარის განხორციელება. მოცემულ საქმეში ირკვევა, რომ ნ. ნავერიანი მიწის ნაკვეთს, რომელიც მის ოჯახს ათეულობით წლების განმავლობაში ჰქონდა სარგებლობაში, მიიჩნევდა თავისად და ამის ჭეშმარიტებაში დარწმუნებული იყო. უფრო მეტიც, ის აპირებდა, რომ თანხა სასამართლოს მეშვეობით, კომპენსაციის სახით მიეღო. ეს ფაქტობრივი გარემოებები გამოორიცხავს მის მიერ იმის შეგნებას, რომ ნივთი იყო სხვისი. რაც შეეხება დანაშაულის შემადგენლობის ობიექტური მხარის სავალდებულო ნიშანს, მუქარას, *ნელი ნავერიანის* მხრიდან ამის განხორციელება ასევე ვერ დგინდება საქმის მასალებიდან გამომდინარე. გამოძალვის შემადგენლობისთვის, მინიმუმ, სახე-

ზე უნდა ყოფილიყო ნ. ნავერიანის მხრიდან სიტყვიერი მუქარა, ან მის მიერ თავისი კონკლუდენტური მოქმედებით მუქარის გამოხატვა. ნელი ნავერიანის საქმეში არც ერთი უტყუარად არ დასტურდება.

დაცვის მხარის შუამდგომლობების დაუკმაყოფილებლობის ტენდენცია

რამდენიმე საქმეში დაფიქსირდა შემთხვევები, როდესაც როგორც წინასწარი გამოძიების, ასევე სასამართლო განხილვის ეტაპზე არ მომხდარა დაცვის მხარის მიერ დაყენებული მნიშვნელოვანი შუამდგომლობების დაუკმაყოფილება. კვლევაში განხილულ საქმეებში დაცვის მხარეს უარი ეთქვა ისეთი ტიპის შუამდგომლობების დაუკმაყოფილებაზე, როგორიცაა: დაცვის მხარის მოწმეების დაკითხვა; კომპლექსური ექსპერტიზის ჩატარება; საქმისათვის არსებითი მნიშვნელობის მქონე ინფორმაციის გამოთხოვნა და საქმისთვის დართვა; ჩანაწერებისა და ვიდეომასალების დართვა და გამოქვეყნება და ა.შ. მაგალითად, *ვლადიმერ ვახანიას* საქმეში, დაცვის მხარის აქტიურობით, აღდგენილ იქნა სახლში დამონტაჟებული ვიდეოკამერით გადაღებული ფირი, რომელიც რეალურად ასახავს მოვლენებს და ეწინააღმდეგება ბრალდების მხარის მოწმეების (პოლიციის თანამშრომლების) მიერ სასამართლოს სხდომაზე მიცემულ ჩვენებას. თუმცა, აღნიშნული მასალა, უსაფუძვლოდ, არ დაერთო საქმეს. იგივე შეიძლება ითქვას რატი მილორაავას საქმეზე, სადაც თავად ბრალდების მიერ იქნა წარმოდგენილი დაცვის მხარის სასარგებლო ვიდეოჩანაწერი, რომელზეც აშკარად ჩანდა არასრულწლოვნის უფლებების დარღვევის ფაქტები¹⁵ საგამოძიებო მოქმედების ჩატარების დროს, რაც სასამართლოს მიერ რეაგირების გარეშე იქნა დატოვებული.

¹⁵ ვიდეოჩანაწერში დაფიქსირებულია, თუ როგორ ატყუებს პროკურორი რატი მილორაავას, თითქოსდა მისმა ადვოკატებმა უარი განაცხადეს მის დაცვაზე (სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის 286-ე მუხლის მე-4 პუნქტის დარღვევა).

სისხლისსამართლებრივი დევნისა და წინასწარი გამოძიების არაგონივრულად გაჭიანურება

გოჩა ჯიქიას¹⁶ საქმეზე წინასწარი გამოძიება 2007 წლის 26 ნოემბერს დაიწყო. ფაქტობრივად, გამოძიებამ, ის საგამოძიებო მოქმედებები, რომელთა შედეგად მიღებულ მტკიცებულებებსაც ემყარება საბრალდებო დასკვნა, დაახლოებით სამ თვეში ამოწურა. ობიექტურად, შესაძლებელი იყო, სისხლის სამართლის საქმეზე წარმოება დასრულებულიყო და საქმე სასამართლოში გადაგზავნილიყო. ამის საწინააღმდეგოდ, იგი არაგონივრულად გაჭიანურდა და საქმე სასამართლოში გადაგზავნა 2008 წლის ნოემბერში (ბოლო ძირითადი საგამოძიებო მოქმედების ჩატარებიდან 10 თვის შემდეგ). პირველი სასამართლო პროცესი აღნიშნულ საქმეზე ჩატარდა 2009 წლის 30 მარტს (საქმის გადაგზავნიდან 4 თვის შემდეგ), 2009 წლის გაზაფხულის საპროტესტო აქციების დაწყებამდე რამდენიმე დღით ადრე.

ანალოგიურად გაჭიანურდა როგორც წინასწარი გამოძიება, ისე სისხლისსამართლებრივი დევნა *მერაბ ქათამაძის* სისხლის სამართლის საქმეზეც, სადაც ზუსტად ბრალდებულად ყოფნის 12 თვიანი ვადის გასვლამდე ხუთი დღით ადრე დასრულდა წინასწარი გამოძიება და შედგა საბრალდებო დასკვნა, მაშინ როცა ბოლო საგამოძიებო მოქმედება 2009 წლის 14 დეკემბერს ჩატარდა. ფაქტობრივად, საქმე უმოძრაოდ იყო 6 თვის განმავლობაში და მხოლოდ 2010 წლის ივნისში გაიგზავნა სასამართლოში. მიუხედავად იმისა, რომ გადაგზავნიდან გასულია 10 თვეზე მეტი, სასამართლო პროცესი ჯერ არ ჩანიშნულა.

აღნიშნულმა საქმეებმა გამოკვეთა ორი პრობლემა: პირველი, სისხლისსამართლებრივი დევნის გაჭიანურება წინასწარი გამოძიების სტადიაზე, რა დროსაც, ძირითადი საგამოძიებო მოქმედებების დასრულების მიუხედავად, საქმის გადაგზავნა არ ხდება სასამართლოში კანონმდებლობით დადგენილი ბრალდებულად ყოფნის 12 თვიანი ვადის ამოწურვამდე. მეორე,

¹⁶ გოჩა ჯიქია იყო 2007 და 2009 წლების ოპოზიციის საპროტესტო აქციების აქტიური მონაწილე.

სისხლისსამართლებრივი დევნის გაჭიანურება სასამართლო განხილვის სტადიაზე, რა დროსაც გირაოშეფარდებულ პირთა მიმართ არსებული სისხლის სამართლის საქმეების სასამართლოში გაგზავნის შემდეგ, მისი ჩანიშვნა და განხილვა არ ხდება გონივრულ ვადებში. თუ პირველი შემთხვევა განეკუთვნება პრაქტიკაში არსებულ პრობლემას, მეორე შემთხვევა შეიძლება განვიხილოთ, როგორც საკანონმდებლო ხარვეზი, ვინაიდან კანონით არ არის განსაზღვრული გირაოშეფარდებული პირის მიმართ სისხლის სამართლის საქმის სასამართლოში განხილვის ვადა.

მაშუკა ცინცაძის მიმართ არსებულ სისხლის სამართლის საქმეზე წინასწარი გამოძიების დასრულების შემდეგ სასამართლოში გადაგზავნილი საქმის განხილვა ჩაინიშნა და დაიწყო დროულად¹⁷ (საბრალდებო დასკვნა შედგა 2009 წლის 25 ივლისს და სასამართლო განხილვა ჩაინიშნა 30 ივლისს). თუმცა, მას შემდეგ, რაც მ.ცინცაძეს აღკვეთის ღონისძიება – დაპატიმრება – შეეცვალა გირაოთი, საქმის განხილვის პროცესი გაჭიანურდა. 2009 წლის 1 ოქტომბერს დაცვის მხარემ იშუამდგომლა დამატებითი მონმის სახით გამოძიებლის დაკითხვის შესახებ და ამ თარიღიდან დღემდე¹⁸ პროცესი იდება ან მონმის გამოუცხადებლობის მოტივით ან სასამართლო პროცესზე პროკურორების ხშირი ცვლის გამო.¹⁹ შესაბამისად, პრაქტიკულად შეუძლებელი გახდა 11 თვის განმავლობაში მ. ცინცაძის საქმეზე სასამართლო პროცესის ჩატარება.

საინტერესოა მელორ ვაჩნაძის საქმეც, სადაც, შეიძლება ითქვას, რომ ფაქტობრივად შეჩერებული წინასწარი გამოძიება

¹⁷ საქმის სასამართლოში გადაგზავნის ეტაპზე ბრალდებულ ცინცაძეს აღკვეთის ღონისძიებად შეფარდებული ჰქონდა დაპატიმრება, რაც, მოგვიანებით, სასამართლოში საქმის განხილვის ეტაპზე, კერძოდ, 2009 წლის 18 აგვისტოს დაცვის შუამდგომლობის საფუძველზე შეეცვალა გირაოთი.

¹⁸ 2011 წლის აპრილი.

¹⁹ სასამართლო სდომაზე სხვა პროკურორის გამოცხადების შემთხვევაში, როდესაც იგი არ იცნობს სისხლის სამართლის საქმის მასალებს, მას ეძლევა ვადა მასალების გასაცნობად. აღნიშნულ გარემოებას ადგილი ჰქონდა განსახილველი საქმის შემთხვევაში.

განახლდა მელორ ვაჩნაძის საზოგადოებრივი აქტიურობის შემდეგ, 2009 წლის გაზაფხულის საპროტესტო აქციების პერიოდში. აღნიშნულ საქმეზე გამოძიება დაიწყო 2008 წლის 26 მაისს, თუმცა, სისხლისსამართლებრივი დევნა – მისი დაკავებით და შემდგომი მსჯავრდებით – განხორციელდა მელორ ვაჩნაძის პოლიტიკური აქტივობის (2009 წლის აპრილის აქციები) შემდეგ. კერძოდ, მელორ ვაჩნაძეს ბრალი წაყენა 2009 წლის 27 ივლისს, ხოლო საქმის გარშემო საგამოძიებო მოქმედებები ჩატარებულია 2009 წლის მაისში. კითხვის ნიშნებს ბადებს თავისთავად ის ფაქტი, რომ საქმეზე, რომელიც უმოძრაოდ იყო 1 წელზე მეტი ხნის განმავლობაში, სისხლისსამართლებრივი დევნა დაიწყო მხოლოდ მაშინ, როდესაც მელორ ვაჩნაძე აქტიურად ჩაება 2009 წლის გაზაფხულის საპროტესტო აქციებში.

სასჯელის პროპორციულობა

სააპელაციო სასამართლოს მიერ სასჯელი რადიკალურად შემცირდა რომან კაკაშვილის, თამაზ ტლაშაძის, დავით გუდაძისა და გოჩა ჯიქიას მიმართ არსებულ სისხლის სამართლის საქმეებში.

რომან კაკაშვილის მიმართ გამოტანილ გამამტყუნებელ განაჩენში სააპელაციო სასამართლომ მას სამი წლისა და 6 თვის ვადით დანიშნული სასჯელი შეუმცირა და საბოლოოდ დაუნიშნა ჯარიმა 2000 ლარის ოდენობით. სასამართლო მხოლოდ ზოგადად უთითებს, რომ ითვალისწინებს შემამსუბუქებელ გარემოებებს, თუმცა, კონკრეტულად რა გარემოება მიაჩნია ასეთად, არ ასახელებს.

დავით გუდაძის მიმართ გამოტანილ გამამტყუნებელ განაჩენში, სადაც პირველი ინსტანციით სასამართლოს მიერ დანიშნული 4 წლის ვადით თავისუფლების აღკვეთა სააპელაციო სასამართლომ 2000 ლარის ოდენობის ჯარიმით შეუცვალა, არ არის დასაბუთებული, თუ რა განსაკუთრებული შემამსუბუქებელი გარემოებები უძღოდა ამას წინ.

გოჩა ჯიქიას მიმართ პირველი ინსტანციის სასამართლოს

მიერ გამოტანილი გამამტყუნებელი განაჩენით დანიშნული სასჯელი – 3 წლისა და 6 თვის ვადით თავისუფლების აღკვეთა – სააპელაციო სასამართლომ შეამცირა და დანიშნა ჯარიმა 2500 ლარის ოდენობით, სადაც ასევე არ დაასაბუთა, რა კონკრეტული შემამსუბუქებელი გარემოებები არსებობდა სასჯელის შესამცირებლად. ამ საქმეში საგულისხმოა, რომ თავად პროკურორმა იშუამდგომლა სასჯელის შემსუბუქება.

თამაზ ტლაშაძის მიმართ პირველი ინსტანციის სასამართლომ მიერ გამოტანილი გამამტყუნებელი განაჩენით დანიშნული სასჯელი – 3 წლის ვადით თავისუფლების აღკვეთა – სააპელაციო სასამართლომ შეამცირა და დაუნიშნა 6 თვის ვადით თავისუფლების აღკვეთა. ამ შემთხვევაში, სასამართლომ შემამსუბუქებელ გარემოებად მიიჩნია ის, რომ თ.ტლაშაძე არ იყო ნასამართლევნი, თუმცა, არც ამჯერად დაასაბუთა, თუ რა კონკრეტული შემამსუბუქებელი გარემოებები არსებობდა სასჯელის შესამცირებლად.

ყველა ზემოაღნიშნულ საქმეში სააპელაციო სასამართლოს დადასტურებულად მიიჩნია პირველი ინსტანციის მიერ დადგენილი გარემოებები, რაც დანაშაულის კვალიფიკაციას განსაზღვრავს. ამასთან, საპროცესო დარღვევები, რომლებზეც დავის მხარე ამხვილებს ყურადღებას, სასამართლოს მიერ არ არის გაზიარებული.

2007 წლის 25 ივლისის საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სახელმძღვანელო წინადადებები და რეკომენდაციები სისხლის სამართლის სასამართლო პრაქტიკის პრობლემატურ საკითხებზე იძლევა მითითებებს, თუ რა გარემოება მიიჩნევა შემამსუბუქებელ და დამამძიმებელ გარემოებად ზოგიერთი დანაშაულის ჩადენისას.²⁰ აღნიშნულის თანახმად, შემამსუბუქებელ გარემოებებად ჩამოთვლილია: ნასამართლობის არქონა, თანამშრომლობა წინასწარ გამოძიებასთან, ბრალის აღიარება. ამ გარემოებების არსებობისას, სასჯელი მხოლოდ

²⁰ აღსანიშნავია, რომ ნარკოტიკული დანაშაულის მიმართ (260-ე მუხლი) არ არის განსაზღვრული მითითებები, ხოლო ცეცხლსასროლი იარაღის შენახვა-ტარებისთვის (236-ე მუხლი) – გათვალისწინებულია.

უმნიშვნელოდ მცირდება იმ შემთხვევებში, როდესაც თავისუფლების აღკვეთა სასჯელის სახედ რჩება. ამასთან, მითითებულია, რომ სხვა მნიშვნელოვანი გარემოებების არსებობისას, შესაძლებელია სასჯელის შემცირება ან გაზრდა 6 თვემდე ვადით.²¹

ზემოაღნიშნულ საქმეებში მხოლოდ ერთი შემამსუბუქებელი გარემოება არსებობდა – ნასამართლობის არქონა.²² გარდა ამისა, სასამართლოს სახელმძღვანელო წინადადებები და რეკომენდაციები დანაშაულის ჩადენას საჯარო ადგილას მიიჩნევს დამამძიმებელ გარემოებად, თუმცა, მაგალითად, რომან კაკაშვილს, რომელსაც, ბრალდების თანახმად, დანაშაული სწორედ საჯარო ადგილას ჰქონდა ჩადენილი, სასამართლომ პირიქით – დაუსაბუთებლად შეუმცირა სასჯელი აღნიშნული გარემოების გაუთვალისწინებლად.

საინტერესოა ასევე ის გარემოება, რომ სააპელაციო სასამართლოს მიერ განაჩენის გამოტანა ამ საქმეებზე მოხდა ერთსა და იმავე პერიოდში, კერძოდ, გ.ჯიქიას მიმართ – 2009 წლის 19 ნოემბერს, რ.კაკაშვილისა და თ.ტლაშაძის მიმართ – 2009 წლის 17 ნოემბერს, ხოლო დ.გუდაძის მიმართ – 2009 წლის 16 ნოემბერს.

²¹ იხ. სახელმძღვანელო რეკომენდაციები და წინადადებები, გვ. 177.

²² გოჩა ჯიქიას გარდა, რომელიც ნასამართლევა.

III. ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის საქმეები

კვლევაში განხილულია ირაკლი კაკაბაძის საქმე, რომელიც 2010 წლის 15 აგვისტოს დადგენილებით დაჯარიმებულ იქნა სასამართლოს მიერ და ასევე 2009 წლის 15 ივნისს შინაგან საქმეთა სამინისტროს ქ. თბილისის შს მთავარ სამმართველო-სთან დაკავებული 5 პირის საქმე, რომლებსაც იმავე დღეს სასამართლო დადგენილებით შეეფარდათ ადმინისტრაციული პატიმრობა 30 დღის ვადით, წვრილმანი ხულიგნობისა და სამართალდამცავი ორგანოების მუშაკების კანონიერი მოთხოვნისადმი ბოროტი დაუმორჩილებლობისთვის.

აღნიშნული საქმეების სამართლებრივი ანალიზი ცხადყოფს, რომ სასამართლოს მხრიდან ადგილი აქვს ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 173-ე მუხლის (სამართალდამცავი ორგანოების მუშაკების კანონიერი განკარგულების ან მოთხოვნისადმი ბოროტი დაუმორჩილებლობა) არასწორ გამოყენებას, რეალურად იმის გამოკვლევისა და დადგენის გარეშე, თუ რაში მდგომარეობდა სამართალდამცავი ორგანოების მუშაკების კანონიერი მოთხოვნა და რაში გამოიხატა ამ მოთხოვნისადმი ბოროტი დაუმორჩილებლობა.

აღნიშნული კატეგორიის საქმეებში²³ საქმის განხილვა ფორმალურ ხასიათს ატარებს. ძირითადად, ხდება სამართალდამცავი ორგანოების მიერ წარმოდგენილი ახსნა-განმარტებისა და დაკავებულის ახსნა-განმარტების მოსმენა. სხვა მტკიცებულებების არსებობით სასამართლო არ ინტერესდება, ხოლო მაშინ, როდესაც არსებობს ურთიერთგამომრიცხავი ახსნა-განმარტებები ორი მონინალმდეგე მხარის მხრიდან (პოლიციელი და დაკავებული), სასამართლო იზიარებს მხოლოდ პოლიციის თანამშრომლების ახსნა-განმარტებას იმის დასაბუთების გარეშე, თუ რატომ არის პოლიციის თანამშრომლის ახსნა-განმარტება უფრო სარწმუნო. მიუხედავად იმისა, რომ

²³ ეს ძირითადად გამოჩნდა 2009 წლის 15 ივნისს დაკავებული პირების სასამართლო პროცესების მიმდინარეობისას.

კანონით აკრძალული არ არის, სასურველია, რომ მხოლოდ დამკავებელი პოლიციელების ჩვენება არ იყოს მიჩნეული საკმარის მტკიცებულებად. აღნიშნული კატეგორიის საქმეებში შეინიშნება პირის ადმინისტრაციულ სამართალდამრღვევად ცნობისათვის მტკიცებულებათა არასაკმარისობა. საკითხი განსაკუთრებულ აქტუალობას იძენს იმ ფონზე, როდესაც ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო²⁴ ადმინისტრაციულ პატიმრობასთან დაკავშირებული საქმეების განხილვისას განმარტავს, რომ თავისი ხასიათით და დანიშნული სასჯელის სიმძიმით ეს ურთიერთობა უტოლდება სისხლისსამართლებრივ ურთიერთობას. შესაბამისად, ის გარანტიები, რაც უზრუნველყოფილია სისხლის სამართლის წესით დაკავებული პირისათვის, უნდა გავრცელდეს ადმინისტრაციული წესით დაკავებულ პირებზეც.

დასკვნა

კვლევაში განხილული საქმეების სამართლებრივმა ანალიზმა გამოავლინა სისტემური ხარვეზები სისხლის სამართლის მართლმსაჯულების განხორციელებისას იმ პირობა მიმართ, რომლებიც, საკუთარი ან უახლოესი გარემოცვის პოლიტიკური საქმიანობის ან საზოგადოებრივი აქტივობის გამო, ხელისუფლების შესაძლო ოპონენტებად შეიძლება ჩაითვალოს. ამას ხელს უწყობს როგორც საკანონმდებლო ხარვეზები, ასევე საპროცესო კანონმდებლობის არასწორი განმარტება და მავნე პრაქტიკა. განხილულ საქმეებში, როგორც წესი, ყოველგვარი ეჭვი, გამონეული საკანონმდებლო ხარვეზით თუ საქმეზე ვერაუქობილი უტყუარი მტკიცებულებებით, დაკავებულის, ბრალდებულის ან განსასჯელის ინტერესების საწინააღმდეგოდ განიმარტება. საგამოძიებო ორგანოების თვითნებობას სათანადო კონტროლს ვერ უწევს და ბრალდების პოზიციას იზიარებს სასამართლო ხელისუფლება, რომლის როლი მართლმსაჯულების განხორციელების პროცესში უკიდურესად

²⁴ საქმეებზე Gurepka v. Ukraine და Galstyan v. Armenia.

ნიველირებულია.²⁵

წინამდებარე ანგარიშის მიზნებისთვის შესწავლილ იქნა რამდენიმე საქმე, რომელთა მიმართ არსებობდა ეჭვები ბრალდების პოლიტიკურ მოტივებთან დაკავშირებით. სასამართლო პროცესებზე გამოკვეთილი ნაკლოვანებები და სამართლებრივი ხარვეზები იძლევა უნდობლობის საფუძველს ამ საქმეებში მართლმსაჯულების განხორციელებასთან დაკავშირებით. მოცემული კვლევის მიზნებისთვის, ზემოაღნიშნული საქმეები არ შეგვიდარებია სხვა მსგავსი საქმეებისთვის, რომლებშიც სავარაუდოდ პოლიტიკური მოტივი არ არსებობდა, თუმცა, დაკვირვების შედეგად აღმოჩენილი სერიოზული ხარვეზებიდან გამომდინარე, შესაძლოა, დავასკვნათ შემდეგი:

1) ჩვენ მიერ განხილული საქმეები არის პოლიტიკურ ბრალდებათა სანიმუშო მაგალითი.

ხოლო იმ შემთხვევაში, თუ აღნიშნული საქმეები პოლიტიკური მოტივაციის მქონე არ არის და წარმოადგენს „ჩვეულებრივ“ საქმეებს, მაშინ:

2) სამართალწარმოება დანაშაულებსა და ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევებზე საქართველოში სერიოზულ ხარვეზებს მოიცავს ყველა სხვა საქმის მიმართაც.

ეს უკანასკნელი დასკვნაც პირველზე არანაკლებ უარყოფითი იქნებოდა.

კვლევა შეიცავს იმ საქმეების მოკლე ინფორმაციას, რომელთა ანალიზიც ჩვენ მიერ განხორციელდა.

²⁵ ერთადერთი გამონაკლისი იყო მამუკა (ზურიკო) ჩხვიმიანის საქმე, რომელიც შეწყდა სასამართლოს 2009 წლის განჩინებით მას შემდეგ, რაც პროკურატურამ უარი თქვა ბრალდებაზე.

სისხლის სამართლის საქმეები

1. მერაბ ქათამაძე

- რესპუბლიკური პარტიის ეროვნული კომიტეტის წევრი, ბიულეტენ „რესპუბლიკელების“ რედაქტორი;
- განსასჯელი სისხლის სამართლის კოდექსის 236-ე მუხლის პირველი ნაწილით – ცეცხლსასროლი იარაღის და საბრძოლო მასალის შექმნა და შენახვა;
- სისხლის სამართლის საქმეზე დასრულდა წინასწარი გამოძიება და განსჯადობით გადაიგზავნა სასამართლოში, სადაც განხილვა ჯერ არ დაწყებულა.

2. ნელი ნავერიანი

- მესტიის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს წევრი საარჩევნო ბლოკიდან – „ალიანსი საქართველოსთვის“; ხელისუფლების მაღალჩინოსნების ერთ-ერთი მამხილებელი მონმე მესტიაში 2010 წლის 3 მაისის წინასაარჩევნო ინციდენტზე დაწყებულ წინასწარ გამოძიებაში;
- მსჯავრდებული სისხლის სამართლის კოდექსის 181-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ა“ და „ბ“ ქვეპუნქტებით – გამოძალვა, განხორციელებული ჯგუფურად და დიდი ოდენობით ქონების მიღების მიზნით;
- პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ სასჯელის სახედ და ზომად განესაზღვრა თავისუფლების აღკვეთა 4 წლის ვადით;
- სააპელაციო სასამართლომ უცვლელი დატოვა პირველი ინსტანციის განაჩენი;
- საკასაციო წესით განაჩენის გასაჩივრებაზე მსჯავრდებულმა უარი განაცხადა.

3. დავით ჟორჟოლიანი

- კახა ჟორჟოლიანის ძმა, რომელიც კენჭს იყრიდა ოპოზიციურ კანდიდატად საარჩევნო ბლოკიდან „ალიანსი საქართველოსთვის“. 2010 წლის 3 მაისის წინასაარჩევნო

ინციდენტის დროს კ.ჟორჟოლიანმა მესტიის მუნიცი-
პალიტეტის გამგეობის შენობიდან გამოიყვანა საკრე-
ბულოს ოპოზიციონერი მაჟორიტარი კანდიდატები
ვახტანგ და ლერი ნაკანები, რომლებსაც აიძულებდნენ
განცხადების დანერას საარჩევნო რეგისტრაციიდან მო-
ხსნის თაობაზე;

- მსჯავრდებული სისხლის სამართლის კოდექსის 117-ე მუხლის პირველი ნაწილით – ჯანმრთელობის განზრახ მძიმე დაზიანება;
- სასამართლოს მიერ სასჯელის სახედ და ზომად განე-
საზღვრა თავისუფლების აღკვეთა 3 წლის ვადით;
- სააპელაციო სასამართლომ განაჩენი დატოვა უცვლელი;
- უზენაესმა სასამართლომ საჩივარი ცნო დაუშვებლად.

4. მამუკა ცინცაძე

- რესპუბლიკური პარტიის ახალგაზრდული ორგანიზა-
ციის წევრი, 2009 წლის აპრილის საპროტესტო აქციების
აქტიური მონაწილე;
- განსასჯელი სისხლის სამართლის კოდექსის 236-ე მუხ-
ლის პირველი ნაწილით – ცეცხლსასროლი იარაღის
შეძენა და შენახვა;
- სისხლის სამართლის საქმეზე მიმდინარეობს სასამართ-
ლო განხილვა.

5. გოჩა ჯიქია

- რესპუბლიკური პარტიის აქტიური მხარდამჭერი, 2007
წლის შემოდგომისა და 2009 წლის გაზაფხულის საპრო-
ტესტო აქციების აქტიური მონაწილე;
- მსჯავრდებული სისხლის სამართლის კოდექსის 236-ე
მუხლის 1-ლი და მე-2 ნაწილებით – საბრძოლო მასალის,
ფეთქებადი ნივთიერების და ასაფეთქებელი მოწყობი-
ლობის მართლსაწინააღმდეგო შეძენა, შენახვა და ტარე-
ბა;

- სასამართლოს მიერ სასჯელის სახედ და ზომად განესაზღვრა თავისუფლების აღკვეთა 3 წლითა და 6 თვით;
- სააპელაციო სასამართლოს მიერ განაჩენში შეტანილი იქნა ცვლილება სასჯელის ნაწილში და გ. ჯიქიას განესაზღვრა ჯარიმა 4 000 ლარის ოდენობით, რაც გარკვეული პერიოდის განმავლობაში პატიმრობაში ყოფნის ვადის გათვალისწინებით შეუმსუბუქდა და საბოლოოდ განესაზღვრა ჯარიმა 2 500 ლარის ოდენობით.

6. თამაზ ტლაშაძე

- რესპუბლიკური პარტიის მხარდამჭერი, 2009 წლის გაზაფხულის საპროტესტო აქციების აქტიური მონაწილე, მათ შორის, „კარვების ქალაქის“ ბინადარი, არასამთავრობო ორგანიზაცია „ჩვენი ქალაქის“ ერთ-ერთი დამფუძნებელი;
- მსჯავრდებული სისხლის სამართლის კოდექსის 260-ე მუხლის პირველი ნაწილით – ნარკოტიკული საშუალების უკანონო შექმნა, შენახვა;
- პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ ძირითად სასჯელად განესაზღვრა თავისუფლების აღკვეთა 3 წლის ვადით;
- სააპელაციო სასამართლომ სასჯელის ნაწილში შეიტანა ცვლილება: თავისუფლების აღკვეთა შეამცირა 6 თვის ვადით.

7. დავით გუდაძე

- რესპუბლიკური პარტიის გორის ორგანიზაციის წევრი, 2009 წლის გაზაფხულის საპროტესტო აქციების აქტიური მონაწილე;
- მსჯავრდებული სისხლის სამართლის კოდექსის 236-ე მუხლის 1-ლი და მე-2 ნაწილებით – საბრძოლო მასალის მართლსაწინააღმდეგო შექმნა, შენახვა და ტარება;
- პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ სასჯელის სახედ და ზომად განესაზღვრა თავისუფლების აღკვეთა 4 წლის ვადით;

- სააპელაციო სასამართლომ სასჯელის ნაწილში შეიტანა ცვლილება: თავისუფლების აღკვეთა შეუცვალა ჯარიმით – 3 000 ლარის ოდენობით.

8. რომან კაკაშვილი

- პარტია „თავისუფლების“ ქარელის რაიონული ორგანიზაციის თავმჯდომარე, 2009 წლის გაზაფხულის საპროტესტო აქციების აქტიური მონაწილე, მათ შორის, „კარვების ქალაქის“ ბინადარი;
- მსჯავრდებული სისხლის სამართლის კოდექსის 236-ე მუხლის 1-ლი და მე-2 ნაწილებით – ცეცხლსასროლი იარაღის და საბრძოლო მასალის მართლსაწინააღმდეგო შეძენა, შენახვა და ტარება;
- პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ სასჯელის სახედ და ზომად განესაზღვრა თავისუფლების აღკვეთა 3 წლისა და 6 თვის ვადით;
- სააპელაციო სასამართლომ სასჯელის ნაწილში შეიტანა ცვლილება: თავისუფლების აღკვეთა შეუცვალა ჯარიმით – 5 000 ლარის ოდენობით

9. მამუკა შენგელია

- პოლიტიკური მოძრაობა „დემოკრატიული მოძრაობა – ერთიანი საქართველოსათვის“ მხარდამჭერი, ბადრი ბიწაძესთან დაახლოებული პირი, 2009 წლამდე მუშაობდა საქართველოს საზღვრის დაცვის დეპარტამენტში;
- მსჯავრდებული სისხლის სამართლის კოდექსის 236-ე მუხლის 1-ლი ნაწილით – ცეცხლსასროლი იარაღის, საბრძოლო მასალისა და ასაფეთქებელი მოწყობილობის მართლსაწინააღმდეგო შენახვა (ორი ეპიზოდი) ცეცხლსასროლი იარაღის მართლსაწინააღმდეგო შეძენაში დახმარება – სისხლის სამართლის კოდექსის 25-ე, 236-ე მუხლის 1-ლი ნაწილით გათვალისწინებული დანაშაული (მესამე ეპიზოდი). სისხლის სამართლის კოდექსის მე-19, 260-ე მუხლის მეორე ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტი – დიდი

ოდენობით ნარკოტიკული ნივთიერების შეძენის მცდელობა;

- პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ სასჯელის სახედ და ზომად განესაზღვრა ჯარიმა 3 000 ლარის ოდენობით 236-ე მუხლისთვის სამივე ეპიზოდში, ხოლო 260-ე მუხლისთვის – 7 წლით თავისუფლების აღკვეთა;
- სააპელაციო სასამართლომ განაჩინი დატოვა უცვლელი;
- უზენაესმა სასამართლომ საჩივარი ცნო დაუშვებლად.

10. ედიშერ ჯობავა

- პოლიტიკური პარტია „ახალი მემარჯვენეების“ წევრი, პარტიის წარმომადგენელი ხობის მუნიციპალიტეტის საკრებულოში, 2009 წლის გაზაფხულის საპროტესტო აქციების აქტიური მონაწილე;
- მსჯავრდებული სისხლის სამართლის კოდექსის 236-ე მუხლის 1-ლი ნაწილით – ცეცხლსასროლი იარაღის მართლსაწინააღმდეგო შეძენა, შენახვა და 260-ე მუხლის 1-ლი ნაწილით – ნარკოტიკული ნივთიერების უკანონო შეძენა, შენახვა;
- პირველი ინსტანციის სასამართლოში საქმის განხილვის დროს მხარეებს შორის გაფორმდა საპროცესო შეთანხმება და სასჯელის სახედ დაენიშნა 1 წლით თავისუფლების აღკვეთა, რაც ჩაეთვალა პირობითად 1 წლის გამოსაცდელი ვადით და ჯარიმა 2 000 ლარის ოდენობით.

11. ზურიკო (მამუკა) ჩხვიმიანი

- კონსერვატიული პარტიის დმანისის რაიონული ორგანიზაციის თავმჯდომარე, 2009 წლის გაზაფხულის საპროტესტო აქციების აქტიური მონაწილე და მათ შორის, „კარვების ქალაქის“ ბინადარი;
- ბრალდებული სისხლის სამართლის კოდექსის 236-ე მუხლის პირველი ნაწილით – ასაფეთქებელი მოწყობილობის და საბრძოლო მასალის უკანაწილი შეძენა, შენახვა;

- პირველი ინსტანციის სასამართლოში შეწყდა სისხლის-სამართლებრივი დევნა.

12. მერაბ რატიშვილი

- პარტიის – „ჩვენ თვითონ“ – დამფინანსებელი, რუსეთისა და საქართველოს ორმაგი მოქალაქე, ბიზნესმენი რუსეთსა და საქართველოში, „გოლფის“ ეროვნული ასოციაციის დამფუძნებელი;
- მსჯავრდებული სისხლის სამართლის კოდექსის 260-ე მუხლის მე-3 ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტით – განსაკუთრებით დიდი ოდენობით ნარკოტიკული ნივთიერების უკანონო შექმნა, შენახვა;
- პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ სასჯელის სახედ და ზომად განესაზღვრა თავისუფლების აღკვეთა 9 წლის ვადით;
- სააპელაციო სასამართლომ განაჩენი დატოვა უცვლელი;
- უზენაესმა სასამართლომ საჩივარი ცნო დაუშვებლად.

13. შალვა გოგინაშვილი

- პოლიტიკური მოძრაობა „7 ნოემბრის ნევრი“, 2009 წლის გაზაფხულის საპროტესტო აქციების აქტიური მონაწილე;
- მსჯავრდებული სისხლის სამართლის კოდექსის მე-19, 109-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ა“ პუნქტით – განზრახ მკვლელობის მცდელობა მსხვერპლის ან მისი ახლო ნათესავის სამსახურებრივ საქმიანობასა ან საზოგადოებრივი მოვალეობის შესრულებასთან დაკავშირებით და ამავე კოდექსის 353-ე მუხლის 1-ლი ნაწილით – პოლიციის მუშაკის მიმართ წინააღმდეგობა წესრიგის დაცვისათვის ხელის შეშლისა და მისი საქმიანობის შეწყვეტის მიზნით ჩადენილი ძალადობით;
- პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ სასჯელის სახედ და ზომად ორივე დანაშაულისათვის ერთად განესაზღვრა თავისუფლების აღკვეთა 15 წლის ვადით;

- სააპელაციო სასამართლომ განაჩენი დატოვა უცვლელი;
- განაჩენი გასაჩივრდა უზენაეს სასამართლოში, რომელმაც საჩივარი ცნო დაუშვებლად.

14. კოტე კაპანაძე

- 2009 წლის 18 ივნისამდე მუშაობდა საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს საგადასახადო დეპარტამენტის თელავის საგადასახადო ინსპექციის მთავარი ინსპექტორის მოვალეობის შემსრულებლად, საიდანაც გათავისუფლდა პირადი განცხადების საფუძველზე. კოტეს ძმა, ვაჟა კაპანაძე არის ოპოზიციური პარტია „ახალი მემარჯვენეების“ წევრი. მან ლაგოდეხში დააფუძნა რეგიონული ოფისი, რომლის მუშაობაში აქტიურად ჩაერთო კოტე კაპანაძეც, კერძოდ, იგი აგროვებდა ხელმოწერებს ვადამდელი საპრეზიდენტო არჩევნებისათვის პლებისციტის ჩასატარებლად;
- მსჯავრდებული საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსის 332-ე მუხლით – მოხელის მიერ სამსახურებრივი უფლებამოსილების ბოროტად გამოყენება საჯარო ინტერესების წინააღმდეგ;
- პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ სასჯელის სახედ და ზომად განესაზღვრა თავისუფლების აღკვეთა 2 წლისა და 6 თვის ვადით;
- სააპელაციო სასამართლომ განაჩენი დატოვა უცვლელი;
- განაჩენი გასაჩივრდა უზენაეს სასამართლოში, რომელმაც საჩივარი ცნო დაუშვებლად.

15. მელორ ვაჩნაძე

- პოლიტიკური მოძრაობის – „შემოგვიერთდით“ – წარმომადგენელი, 2009 წლის გაზაფხულის საპროტესტო აქციების აქტიური მონაწილე, მათ შორის, „კარვების ქალაქის“ ბინადარი;
- მსჯავრდებული სისხლის სამართლის კოდექსის 180-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტით – თაღლითობა,

ე.ი. სხვისი ნივთის დაუფლება მოტყუებით, რამაც მნიშვნელოვანი ზიანი გამოიწვია;

- პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ სასჯელის სახედ და ზომად განესაზღვრა თავისუფლების აღკვეთა 4 წლის ვადით;
- სააპელაციო სასამართლომ განაჩინი დატოვა უცვლელი;
- განაჩინი გასაჩივრდა უზენაეს სასამართლოში, რომელმაც საჩივარი ცნო დაუშვებლად.

16. სერგო ბესელია და რატი მილორავა

- სერგო ბესელია – მოძრაობა ერთიანი საქართველოსათვის პოლიტიკური პარტიის ყოფილი წევრის ეკა ბესელიას ძმა, რატი მილორავა – ეკა ბესელიას შვილი;
- მსჯავრდებულები სისხლის სამართლის კოდექსის 239-ე მუხლით – ხულიგნობა და 353-ე მუხლის მე-2 ნაწილით – წინააღმდეგობა საზოგადოებრივი წესრიგის დამცველის მიმართ;
- 2010 წლის 28 აგვისტოს შეწყალებულ იქნენ საქართველოს პრეზიდენტის განკარგულებით.

17. ლევან გოგიჩაიშვილი

- „მოძრაობა 7 ნოემბერი“ წარმომადგენელი;
- მსჯავრდებული სისხლის სამართლის კოდექსის 117-ე მუხლის მე-5 ნაწილის „გ“ ქვეპუნქტით – ჯანმრთელობის განზრახ მძიმე დაზიანება, ჩადენილი ხულიგნური ქვენაგრძნობით;
- პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ სასჯელის სახედ და ზომად განესაზღვრა თავისუფლების აღკვეთა 7 წლის ვადით;
- სააპელაციო სასამართლომ განაჩინი დატოვა უცვლელი;
- უზენაესმა სასამართლომ საჩივარი ცნო დაუშვებლად.

18. ვლადიმერ ვახანია

- რუსეთისა და საქართველოს ორმაგი მოქალაქე; თანადამფუძნებელი პოლიტიკური პარტიისა – „მთლიანი საქართველო“; სხვადასხვა აკადემიური ნოდების მფლობელი;
- მსჯავრდებული სისხლის სამართლის კოდექსის 154-ე მუხლის მე-2 ნაწილით – ჟურნალისტიკისათვის პროფესიულ საქმიანობაში ხელის შეშლა, ჩადენილი ძალადობის მუქარით და ამავე კოდექსის 236-ე მუხლის პირველი ნაწილით – ცეცხლსასროლი იარაღის და საბრძოლო მასალის მართლსაწინააღმდეგო შექმნა, შენახვა;
- პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ ძირითადი სასჯელის სახედ და ზომად ორივე დანაშაულისათვის განესაზღვრა თავისუფლების აღკვეთა 4 წლის ვადით;
- სააპელაციო სასამართლოს განაჩენში შევიდა ცვლილება სასჯელის ნაწილში: სასჯელის სახედ და ზომად ორივე დანაშაულისათვის განესაზღვრა თავისუფლების აღკვეთა 3 წლისა და 6 თვის ვადით;
- უზენაესმა სასამართლომ საჩივარი ცნო დაუშვებლად.

ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის საქმეები

1. ირაკლი კაკაბაძე

- „თანასწორობის ინსტიტუტის“ დამფუძნებელი, აშშ-ს მოქალაქე, პოეტი, არაერთი საპროტესტო აქციის ორგანიზატორი/მონაწილე. დაკავებულ იქნა ჯორჯ ბუშისა და ლეხ კაჩინსკის ქუჩების კვეთაზე მიმდინარე მშვიდობიან აქციაში მონაწილეობის დროს;
- ადმინისტრაციულად სახდელდადებული ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 173-ე მუხლით – სამართალდამცავი ორგანოს მუშაკების კანონიერი მოთხოვნისადმი ბოროტი დაუმორჩილებლობა;
- პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ მიღებულ იქნა დადგენილება ი.კაკაბაძის ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევად ცნობის თაობაზე და დაეკისრა ჯარიმა 400 ლარის ოდენობით;
- სააპელაციო სასამართლომ ზემოაღნიშნული დადგენილება ძალაში დატოვა.

2. მერაბ ჭიქაშვილი – წარმომადგენელი მოძრაობისა „რატომ“;
დაჩი ცაგურია – წარმომადგენელი მოძრაობისა „7 ნოემბერი“;
მიხეილ მესხი – წარმომადგენელი მოძრაობისა „თანასწორობის ინსტიტუტი“; **გიორგი საბანაძე** – წარმომადგენელი პოლიტიკური პარტიისა „ახალი მემარჯვენეები“; **გიორგი ჩითარიშვილი** – წარმომადგენელი მოძრაობისა „7 ნოემბერი“:

- საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს ქ. თბილისის შს მთავარი სამმართველოს წინ 2009 წლის 15 ივნისის საპროტესტო აქციისა და იმავე წლის 12 ივლისის საქართველოს პარლამენტის წინ მიმდინარე საპროტესტო აქციის მონაწილეები;
- ადმინისტრაციულად სახდელდადებულები ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 173-ე მუხლით – სამართალდამცავი ორგანოს მუშაკების კანონიერი მოთხოვნისადმი ბოროტი დაუმორჩილე-

ბლობა და ამავე კოდექსის 166-ე მუხლით – წვრილმანი ხულიგნობა;²⁶

- პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ მიღებულ იქნა დადგენილება მათი ადმინისტრაციულ სამართალდამრღვევად ცნობის თაობაზე და შეეფარდათ ადმინისტრაციული პატიმრობა 30 დღის ვადით;
- დადგენილების გადასინჯვის მოთხოვნით საჩივარი შეტანილ იქნა სააპელაციო სასამართლოში, რაც არ დაკმაყოფილდა.²⁷

²⁶ გიორგი ჩითარიშვილი სამართალდამრღვევად ცნობილ იქნა მხოლოდ ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა კოდექსის 173-ე მუხლით.

²⁷ გიორგი საბანაძის დადგენილება არ გასაჩივრებულა.